

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra etiky, psychologie a charitativní práce

Bakalářská práce

VLIV ZMĚNY ZÁKONA O POMOCI V HMOTNÉ NOUZI NA PŘÍJEMCE DÁVKY
POMOCI V HMOTNÉ NOUZI NA DAČICKU A SLAVONICKU

Vedoucí práce: Ing. Jaroslav Šetek, Ph.D.

Autor práce: Alena Nováková
Studijní obor: Sociální a charitativní práce
Ročník: 4

2014

Bakalářská práce v nezkrácené podobě

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

25. 3. 2014

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Jaroslavu Šetkovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Obsah

Obsah	4
Úvod	6
1. Základní pojmy - východiska	9
1.1 Systém pomoci v hmotné nouzi.....	9
1.2 Zákon o pomoci v hmotné nouzi	9
1.3 Osoba, která je v hmotné nouzi	9
1.4 Osoba, která není v hmotné nouzi	9
1.5 Společně posuzované osoby	10
1.6 Příjem.....	11
1.7 Zvýšení příjmu vlastním přičiněním.....	11
1.8 Dávky a jejich výplata	12
2 Životní a existenční minimum	13
2.1 Definice životního a existenčního minima	13
2.2 Zvýšení částky živobytí osoby z důvodu dietního stravování	13
3 Dávky pomoci v hmotné nouzi	15
3.1 Příspěvek na živobytí.....	15
3.2 Doplatek na bydlení	16
3.3 Mimořádná okamžitá pomoc	17
4 Praktická část - kazuistika	19
4.1 Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi	19
4.1.1 Hmotná nouze - § 2 odst. 5)	19
4.1.2 Osoba, která není v hmotné nouzi - § 3 odst. 1f)	20
4.1.3 Orgány pomoci v hmotné nouzi - § 6.....	21
4.1.4 Rozhodné období - § 10	22
4.1.5 Zvýšení příjmu vlastní prací - § 12 odst. 2a).....	24
4.1.6 Zvýšení příjmu vlastní prací - § 12 odst. 2c).....	25
4.1.7 Veřejná služba - § 18a	26
4.1.8 Částka živobytí osoby a částka živobytí společně posuzovaných osob - § 24 odst. 1f).....	28
4.1.9 Podmínky nároku na doplatek na bydlení - § 33.....	29
4.1.10 Výplata dávek - § 43 odst. 2).....	30
4.1.11 Výplata dávek - § 43 odst. 4).....	31
4.2 Statistika.....	33
Závěr	35

Seznam použitých zdrojů	37
Abstrakt	39
Abstract	40

Úvod

Téma své bakalářské práce „Vliv změny zákona o pomoci v hmotné nouzi na příjemce dávky pomoci v hmotné nouzi na Dačicku a Slavonicku“ jsem zvolila z důvodu dvacetileté praxe v oblasti výplaty sociálních dávek. Toto téma je mi velmi blízké.

Po listopadu 1989 u nás došlo ke změně společenských poměrů a v rámci sociální reformy byl jako jeden z mnoha zákonů přijat zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti. Podle něho byl oprávněnou osobou ten, jehož příjem nedosahoval částek životního minima a nemohl si jej zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním, zejména vlastní prací.¹

Občanu nebo společně posuzovaným osobám v domácnosti, které byly považovány za sociálně potřebné, byly poskytovány jednorázové nebo měsíčně se opakující peněžité nebo věcné dávky k zabezpečení výživy a ostatních základních osobních potřeb a k zajištění nezbytných nákladů na domácnost. Výše těchto dávek vycházela ze zákona 463/1991 Sb. o životním minimu, kterým byly částky životního minima k zabezpečení výživy a ostatních základních osobních potřeb a částky životního minima k zajištění nezbytných nákladů na domácnost stanoveny.²

Česká republika tak přijala princip, že stát zaručí všem občanům, že jejich životní úroveň neklesne pod úředně definovanou hranici životního minima, a zavazuje se vyrovnat rozdíl mezi skutečnými příjmy jednotlivce či rodiny a takto stanovenou hranicí za předpokladu, že si je nemohou sami zvýšit vlastním přičiněním vzhledem k věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů.³

Bylo to řešení pomoci občanům s nedostatečným příjmem prostřednictvím dávek sociální péče. Zároveň zaručovalo za poměrně snadno splnitelných podmínek trvalý příjem na úrovni, kterou zejména osoby s více dětmi a nízkou kvalifikací nemohly reálně příjmy z výdělečné činnosti dosáhnout. To vedlo k nezájmu o hůře placené práce.⁴

¹ ARNOLDOVÁ, A. *Vybrané kapitoly ze sociálního zabezpečení: II. část – Sociální pomoc a sociální služby*, s. 131.

² KOTÝNKOVÁ, M. *Sociální ochrana chudých v České republice*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2007, s. 94.

³ POTŮČEK, M. *Sociální politika*, s. 124.

⁴ ARNOLDOVÁ, A. *Vybrané kapitoly ze sociálního zabezpečení: II. část – Sociální pomoc a sociální služby*, s. 131.

Zákon o sociální potřebnosti byl od 1. ledna 2007 nahrazen zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. Ten upravuje poskytování pomoci fyzickým osobám prostřednictvím dávek k zajištění jejich základních životních podmínek. Naplňuje článek 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

V systému pomoci v hmotné nouzi má každý právo na základní sociální poradenství vedoucí k řešení hmotné nouze nebo jejímu předcházení. Prostřednictvím základního sociálního poradenství jsou poskytovány osobám v hmotné nouzi potřebné informace přispívající k řešení nepříznivé sociální situace, která je charakterizována nedostatkem peněžních i věcných prostředků k uspokojování jejich základních životních potřeb.⁵

Každý, kdo je v hmotné nouzi, má právo na takovou pomoc, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek.⁶

Přínosem zákona o pomoci v hmotné nouzi bylo objektivnější posuzování nepříznivé sociální situace osob spojené s větší adresností, která umožnila poskytovat peněžní nebo věcnou pomoc pouze těm osobám, které prokazatelně neměly dostatečné prostředky k uspokojování základních životních potřeb. To však na druhé straně znamenalo podrobnější vymezení posuzování jejich situace hmotné nouze v zákoně s důsledkem větší administrativní náročnosti.

Proto v rámci sociální reformy uskutečněné v roce 2011 došlo i k velké novele zákona o pomoci v hmotné nouzi, která zjednodušila posuzování situace hmotné nouze osob a zároveň rozšířila prostor pro správní uvážení. Zároveň došlo k přesunu poskytování dávek pomoci v hmotné nouzi z přenesené působnosti úřadu obcí na Úřad práce ČR.⁷

Zmíněná novela vešla v platnost dnem 1. ledna 2012 a právě tím, jaký vliv měla na příjemce dávek, se chci ve své bakalářské práci zabývat.

Došlo ke změně a úpravě různých ustanovení zákona, některá byla dokonce zrušena. Cílem práce je zjistit vliv těchto změn na příjemce dávek, zda změny nějak ovlivnily jejich situaci, jejich životní úroveň, zda jim bylo plnění podmínek zákona usnadněno nebo naopak ztíženo, zda museli změnit své návyky nebo případně způsob života, zda se zlepšila nebo zhoršila jejich finanční situace apod.

⁴ BECK, P.; NIEDERLE, P.; HACAPERKOVÁ, D. a kol. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením*, s. 16.

⁶ Listina základních práv a svobod, hlava čtvrtá – hospodářská, sociální a kulturní práva, článek 30.

⁷ BECK, P.; NIEDERLE, P.; HACAPERKOVÁ, D. a kol. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením*, s. 17.

V teoretické části své práce se zabývám vysvětlením systému hmotné nouze a seznamuji se základními pojmy, podrobněji se potom věnuji jednotlivým dávkám pomoci v hmotné nouzi – příspěvku na živobytí, doplatku na bydlení a mimořádné okamžité pomoci.

V praktické části na bázi kazuistiky jsem vytypovala nejdůležitější změny v zákoně, porovнала původní a nové znění, provedla rozbor změny a uvedla příklad typický pro danou změnu.

1. Základní pojmy - východiska

1.1 Systém pomoci v hmotné nouzi

Systém pomoci v hmotné nouzi je zaměřen na osoby s nedostatečným příjmem, který si nemohou z objektivních důvodů zvýšit. Je jednotný v celé ČR a vychází z principu, že každá osoba, která pracuje, se musí mít lépe než ta, která nepracuje, popřípadě se práci vyhýbá. Systém napomáhá v boji proti sociálnímu vyloučení. Sociální vyloučení odráží přístup jednotlivců a celých skupin obyvatelstva k základním zdrojům společnosti, mezi které patří trh práce, vzdělání, bydlení, zdravotní péče a sociální ochrana.⁸

1.2 Zákon o pomoci v hmotné nouzi

Vymezuje situace spojené s nedostatečným zabezpečením základní obživy, bydlení a s mimořádnými událostmi.

Napomáhá řešení některých nárazových životních situací. Stanovuje, že každá osoba má nárok na poskytnutí základních informací, které vedou nejenom k řešení její současné situace, ale i k předcházení vzniku hmotné nouze. Nedílnou součástí pomoci v hmotné nouzi je sociální práce s klienty.⁹

1.3 Osoba, která je v hmotné nouzi

Jde o stav, kdy osoba či rodina nemá dostatečné příjmy a její celkové sociální a majetkové poměry neumožňují uspokojení základních životních potřeb na úrovni ještě přijatelné pro společnost. Současně si tyto příjmy nemůže z objektivních důvodů zvýšit a vyřešit tak svoji nelehkou situaci vlastním přičiněním.¹⁰

1.4 Osoba, která není v hmotné nouzi

⁸ ARNOLDOVÁ, A. *Vybrané kapitoly ze sociálního zabezpečení: II. část – Sociální pomoc a sociální služby*, s. 132

⁹ Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Praha: MPSV, 2011, posl. aktualizace 30. 12. 2011 [cit. 15. února 2014]. Dostupné na WWW: <<http://portal.mpsv.cz/soc/hn/obcane/obecne>>

¹⁰ Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Praha: MPSV, 2011, posl. aktualizace 30. 12. 2011 [cit. 15. února 2014]. Dostupné na WWW: <<http://portal.mpsv.cz/soc/hn/obcane/obecne>>

Je to osoba, která

- není v pracovním nebo obdobném vztahu, nevykonává samostatnou výdělečnou činnost a není vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání,
- je vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání a bez vážných důvodů odmítla vykonávat krátkodobé zaměstnání nebo účastnit se v cíleném programu k řešení zaměstnání,
- prokazatelně neprojevuje snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním,
- nevznikl jí nárok na nemocenské nebo jí náleží ve snížené výši, a to z důvodu, že si přivodila pracovní neschopnost úmyslně,
- je osobou samostatně výdělečně činnou a její příjem po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí proto, že se nepřihlásila k nemocenskému pojištění,
- za neplnění povinností zákonného zástupce dítěte spojených s řádným plněním povinné školní docházky jí byla uložena sankce,
- nastoupila výkon zabezpečovací detence nebo trestu odnětí svobody nebo byla vzata do vazby.¹¹

1.5 Společně posuzované osoby

Společně se pro účely zákona o životním a existenčním minimu posuzují

- rodiče a nezletilé nezaopatřené děti,
- manželé nebo partneři podle zvláštního právního předpisu; za partnera se pro účely tohoto zákona považuje také partner, se kterým občan členského státu Evropské unie uzavřel registrované partnerství na základě právních předpisů jiného členského státu Evropské unie, pokud tyto právní předpisy upravují vzájemnou vyživovací povinnost mezi partnery,
- rodiče a
 - nezletilé děti, které nejsou nezaopatřené,
 - zletilé děti, pokud tyto děti společně s rodiči užívají byt a nejsou společně posuzovány s jinými osobami,

¹¹ Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Praha: MPSV, 2011, posl. aktualizace 30. 12. 2011 [cit. 15. února 2014]. Dostupné na WWW: <<http://portal.mpsv.cz/soc/hn/obcane/obecne>>

- jiné osoby, které společně užívají byt, s výjimkou osob, které písemně prohlásí, že spolu trvale nežijí a společně neuhrazují náklady na své potřeby.¹²

1.6 Příjem

Okruh příjmů, které se berou v úvahu při posuzování nároku na dávku a její výši, je stanoven v zákoně o životním a existenčním minimu. Zákon o pomoci v hmotné nouzi však stanoví určité odchylky:

- tzv. čisté příjmy ze závislé činnosti a z funkčních požitků uvedených v zákoně o daních z příjmů a ze mzdových nároků vyplácených úřadem práce se započítávají ve výši 70%,
- příjmy z náhrady mzdy nebo sníženého platu po dobu prvních 21 dnů dočasné pracovní neschopnosti (karantény) a z dávky nemocenského pojištění, z podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci se započítávají ve výši 80%,
- ostatní příjmy uvedené v zákoně o životním a existenčním minimu se započítávají ve výši 100%.

Příjem se zjišťuje za období tří kalendářních měsíců před podáním žádosti o dávku, v průběhu pobírání dávky za jeden předcházející měsíc.¹³

1.7 Zvýšení příjmu vlastním přičiněním

Nedostatečný příjem je pouze jednou z podmínek hmotné nouze, podstatné je, že osoba nebo společně posuzované osoby si ho nemohou zvýšit vlastním přičiněním. Zvýšením příjmu vlastním přičiněním se rozumí zvýšení příjmu

- řádným uplatněním nároků a pohledávek,
- prodejem nebo jiným využitím majetku.¹⁴

¹² Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu.

¹³ Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Praha: MPSV, 2011, posl. aktualizace 30. 12. 2011 [cit. 15. února 2014]. Dostupné na WWW: <<http://portal.mpsv.cz/soc/hn/obcane/obecne>>.

¹⁴ Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Praha: MPSV, 2011, posl. aktualizace 30. 12. 2011 [cit. 15. února 2014]. Dostupné na WWW: <<http://portal.mpsv.cz/soc/hn/obcane/obecne>>.

1.8 Dávky a jejich výplata

Dávkami, kterými se řeší pomoc v hmotné nouzi, jsou:

- příspěvek na živobytí,
- doplatek na bydlení,
- mimořádná okamžitá pomoc.

O dávkách pomoci v hmotné nouzi rozhodují a vyplácejí je příslušné krajské pobočky Úřadu práce ČR.

2 Životní a existenční minimum

2.1 Definice životního a existenčního minima

K praktickému použití při měření chudoby jsou stanoveny – zpravidla právními normami – minimální úrovně příjmů, pod nimiž nastává stav chudoby, popř. je tato míra charakterizována jako minimální životní náklady. Používá se pojem životní minimum.¹⁵

Životní minimum je minimální společensky uznaná hranice peněžních příjmů k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb.¹⁶

Existenční minimum je minimální hranicí příjmu, který se považuje za nezbytný k zajištění výživy a ostatních základních potřeb na úrovni umožňující pouhé přežití.¹⁷ Existenční minimum nelze použít u nezaopatřeného dítěte, u poživatele starobního důchodu, u osoby invalidní ve třetím stupni a u osoby starší 68 let.¹⁸

Tabulka č. 1: Částky životního a existenčního minima platné od 1. 1. 2012:¹⁹

Částka životního minima jednotlivce		3 410 Kč
Částka životního minima osoby, která je posuzována jako první v pořadí		3 140 Kč
Částka životního minima osoby, která je posuzována jako druhá nebo další v pořadí	u osoby od 15 let věku, která není nezaopatřeným dítětem	2 830 Kč
	u nezaopatřeného dítěte od 15 do 26 let věku	2 450 Kč
	u nezaopatřeného dítěte od 6 do 15 let věku	2 140 Kč
	u nezaopatřeného dítěte do 6 let věku	1 740 Kč
Částka existenčního minima osoby		2 200 Kč

Zdroj: Nařízení vlády č. 409/2011 Sb., o zvýšení částek životního minima a existenčního minima

2.2 Zvýšení částky živobytí osoby z důvodu dietního stravování

¹⁵ TOMEŠ, I. a kol. *Právo sociálního zabezpečení. Teorie a mezinárodní srovnání*, s. 184.

¹⁶ Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Praha: MPSV, 2011, posl. aktualizace 30. 12. 2011 [cit. 15. února 2014]. Dostupné na WWW: <http://portal.mpsv.cz/soc/hn/obcane/zivotni_min>

¹⁷ KREBS, V. a kol. *Sociální politika*, s. 122.

¹⁸ Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Praha: MPSV, 2011, posl. aktualizace 30. 12. 2011 [cit. 15. února 2014]. Dostupné na WWW: <http://portal.mpsv.cz/soc/hn/obcane/zivotni_min>

¹⁹ Nařízení vlády č. 409/2011 Sb., o zvýšení částek životního minima a existenčního minima, ve znění platném k 1. 1. 2012.

Částka živobytí osoby se zvyšuje, pokud zdravotní stav osoby vyžaduje podle doporučení příslušného odborného lékaře zvýšené náklady na dietní stravování, měsíčně o částku, kterou pro jednotlivé typy diet stanoví prováděcí právní předpis. Prováděcí právní předpis dále stanoví odbornost lékaře, který je příslušný k potvrzení potřeby příslušného typu diety.²⁰

Tabulka č. 2: Zvýšení částky živobytí osoby z důvodu dietního stravování

Druh diety	Měsíční zvýšení
u diety nízkobílkovinné	o 1 380 Kč
u diety při dialýze	o 1 000 Kč
u diety nízkocholesterolové při hypercholesterolemii nebo hyperlipoproteinemii	o 1 050 Kč
u diety diabetické	o 1 130 Kč
u diety při onemocnění fenylketonurií	o 2 220 Kč
u diety při onemocnění celiakií	o 2 800 Kč
u diety při osteoporóze	o 1 090 Kč
u diety při laktózové intoleranci	o 1 070 Kč
u diety v těhotenství a při kojení do 1 roku věku dítěte	o 1 100 Kč

Zdroj: Vyhláška č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi,

Pokud zdravotní stav osoby vyžaduje více typů dietního stravování, zvyšuje se částka živobytí osoby pouze jednou, a to o částku odpovídající té z diet, která je nejvyšší.²¹

²⁰ Zákon 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění platném k 1. 1. 2012.

²¹ Vyhláška č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve znění platném k 1. 1. 2012.

3 Dávky pomoci v hmotné nouzi

3.1 Příspěvek na živobytí

Příspěvek na živobytí je základní dávka pomoci v hmotné nouzi, která řeší nedostatečný příjem osoby nebo společně posuzovaných osob. Okruh společně posuzovaných osob je daný zákonem o životním a existenčním minimu.²²

Nárok na příspěvek na živobytí má osoba, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí, přičemž si nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečení jejich základních životních podmínek je tak vážně ohroženo.²³

Částka živobytí je stanovena pro každou osobu individuálně, a to na základě hodnocení její snahy a možností. Pro stanovení živobytí okruhu společně posuzovaných osob se jednotlivé částky živobytí osob sčítají. Částka živobytí se odvíjí od částek existenčního a životního minima.

Částka živobytí u osoby, která dluží na výživném pro nezletilé dítě částku vyšší než trojnásobek stanovené měsíční splátky, činí částku existenčního minima, případně zvýšenou z důvodu dietního stravování.

Částka živobytí u osoby, která je vedená v evidenci uchazečů o zaměstnání a v posledních 6 kalendářních měsících před podáním žádosti o dávku pomoci v hmotné nouzi jí byl skončen základní pracovně-právní vztah z důvodu porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k jí vykonávané práci zvláště hrubým způsobem nebo s ní byl skončen jiný pracovní poměr z obdobného důvodu, činí částku existenčního minima případně zvýšenou z důvodu dietního stravování.

Částka živobytí u osoby, které je poskytována zdravotní péče ve zdravotnickém zařízení po celý kalendářní měsíc, činí částku existenčního minima případně zvýšenou z důvodu dietního stravování.²⁴

²² Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Praha: MPSV, 2011, posl. aktualizace 30. 12. 2011 [cit. 15. února 2014]. Dostupné na WWW: <<http://portal.mpsv.cz/soc/hn/obcane/zivobytí>>.

²³ BŘESKÁ, N.; VRÁNOVÁ, L. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky sociální péče pro zdravotně postižené osoby k 1. 3. 2007*, s. 60.

²⁴ Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Praha: MPSV, 2011, posl. aktualizace 30. 12. 2011 [cit. 15. února 2014]. Dostupné na WWW: <<http://portal.mpsv.cz/soc/hn/obcane/zivobytí>>.

Výše příspěvku na živobytí se stanovuje jako rozdíl mezi živobytím osoby či rodiny a jejich příjmem, od kterého se odečtou přiměřené náklady na bydlení. Přiměřené náklady na bydlení jsou náklady na bydlení, maximálně však do výše 30 %, v Praze 35 %, příjmu osoby či rodiny.²⁵

3.2 Doplatek na bydlení

Je dávka pomoci v hmotné nouzi, která společně s vlastními příjmy občana a příspěvkem na bydlení ze systému státní sociální podpory pomáhá uhradit odůvodněné náklady na bydlení. Výše doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení zůstala osobě či rodině částka živobytí.

Nárok na doplatek na bydlení má vlastník nebo nájemce bytu, který užívá byt a jehož příjem nebo příjem společně posuzovaných osob je po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení nižší než částka jeho živobytí nebo částka živobytí společně posuzovaných osob.

Podmínkou nároku na doplatek na bydlení je získání nároku na příspěvek na živobytí. Doplatek na bydlení lze přiznat (s přihlédnutím k celkovým sociálním a majetkovým poměrům), i osobě, které příspěvek na živobytí nebyl přiznán, protože její příjem nebo příjem společně posuzovaných osob přesáhl částku živobytí osoby nebo společně posuzovaných osob, ale nepřesáhl 1,3násobek této částky.

Zákon o pomoci v hmotné nouzi pamatuje i na specifické situace spojené s bydlením. V případech hodných zvláštního zřetele může orgán pomoci v hmotné nouzi rozhodnout, že za nájemce považuje pro účely doplatku na bydlení i osobu dlouhodobě užívající jinou než nájemní formu bydlení. Nárok na doplatek na bydlení má také nezletilé nezaopatřené dítě, které je v plném přímém zaopatření ústavu (zařízení) pro péči o děti nebo mládež nebo které žije v náhradní rodinné péči, na které přešlo vlastnictví nebo nájem bytu a dítě nemá dostatečný příjem nebo majetek k úhradě odůvodněných nákladů na bydlení.²⁶

Výše doplatku na bydlení za kalendářní měsíc činí rozdíl mezi částkou odůvodněných nákladů na bydlení připadajících na aktuální kalendářní měsíc, sníženou o příspěvek na bydlení vyplacený v měsíci bezprostředně předcházejícímu aktuálnímu

²⁵ KOTÝNKOVÁ, M. *Sociální ochrana chudých v České republice*, s. 94 - 97.

²⁶ Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Praha: MPSV, 2011, posl. aktualizace 30. 12. 2011 [cit. 15. února 2014]. Dostupné na WWW: <<http://portal.mpsv.cz/soc/hn/obcane/bydleni>>.

kalendářnímu měsíci a částkou, o kterou příjem osoby a společně posuzovaných osob zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí převyšuje částku živobytí společně posuzovaných osob.²⁷

Výplata doplatku na bydlení je časově omezena na 84 měsíce v období posledních 10 kalendářních let. Toto omezení neplatí pro domácnosti sestávající výlučně z osob starších 70 let a pro osoby se zdravotním postižením, které bydlí v pro ně postavených nebo upravených bytech.²⁸

3.3 Mimořádná okamžitá pomoc

Prostřednictvím mimořádné okamžité pomoci může být poskytnuta pomoc v situacích nepříznivého a mimořádného charakteru, kdy je potřeba poskytnout pomoc bezprostředně. Zákon o pomoci v hmotné nouzi stanoví několik situací, v nichž lze tuto dávku pomoci v hmotné nouzi poskytnout.

- První situací je ta, kdy osoba neplní podmínky hmotné nouze pro opakované dávky, ale kvůli nedostatku finančních prostředků jí hrozí vážná újma na zdraví. Dávku lze poskytnout v částce, která doplní příjem osoby do existenčního minima (v případě nezaopatřeného dítěte do životního minima).
- Druhá situace, v níž lze poskytnout mimořádnou okamžitou pomoc, je spojena s vážnou mimořádnou událostí. Mimořádná okamžitá pomoc může být poskytnuta osobě, kterou postihne vážná mimořádná událost a celkové sociální a majetkové poměry této osoby jí neumožňují překonat událost vlastními silami. Takovou událostí je např. živelní pohroma (povodeň, vichřice a vyšší stupně větrné pohromy, zemětřesení apod.), požár nebo jiná destruktivní událost, ekologická nebo průmyslová havárie. Maximální výše dávky činí 15násobek částky životního minima jednotlivce.

Další situací, v níž lze poskytnout mimořádnou okamžitou pomoc, je situace, kdy osoba nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky:

²⁷ BECK, P.; NIEDERLE, P.; HACAPERKOVÁ, D. a kol. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením*, s. 104.

²⁸ Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Praha: MPSV, 2011, posl. aktualizace 30. 12. 2011 [cit. 15. února 2014]. Dostupné na WWW: <<http://portal.mpsv.cz/soc/hn/obcane/bydleni>>.

- K úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázání ztráty osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu; výše dávky se stanoví s ohledem na konkrétní výdaj.
- Na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby; výše dávky se stanoví až do výše konkrétního nákladu, ale součet poskytnutých dávek nesmí překročit v kalendářním roce 10násobek částky životního minima jednotlivce.
- K uhrazení odůvodněných nákladů vzniklých v souvislosti se vzděláním nebo se zájmovou činností nezaopatřených dětí a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí; výše dávky se stanoví až do výše konkrétního nákladu, ale součet poskytnutých dávek nesmí překročit v kalendářním roce 10násobek částky životního minima jednotlivce.
- Poslední situace se týká osob, které nemohou v daném čase, s ohledem na neuspokojivé sociální zázemí a nedostatek finančních prostředků, úspěšně řešit svoji situaci a jsou ohroženy sociálním vyloučením.²⁹

Jedná se zejména o osobu která:

- je propuštěna z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody, nebo
- je po ukončení léčby chorobných závislostí propuštěna ze zdravotnického zařízení, psychiatrické léčebny nebo zařízení pro chorobné závislosti, nebo
- je propuštěna ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, respektive v 19 letech, nebo
- nemá uspokojivě naplněné životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že je osobou bez přístřeší, nebo
- je osobou, jejíž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby.³⁰

V tomto případě lze poskytnout dávku až do výše 1 000 Kč. Součet dávek poskytnutých v kalendářním roce nesmí přesáhnout 4násobek částky životního minima jednotlivce.³¹

²⁹ Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Praha: MPSV, 2011, posl. aktualizace 30. 12. 2011 [cit. 15. února 2014]. Dostupné na WWW: <http://portal.mpsv.cz/soc/hn/obcane/pomoc>.

³⁰ ARNOLDOVÁ, A. *Vybrané kapitoly ze sociálního zabezpečení: II. část – Sociální pomoc a sociální služby*, s. 134.

4 Praktická část - kazuistika

Praktická část mé bakalářské práce spočívá ve vyhledávání a hodnocení nejdůležitějších změn v zákoně o pomoci v hmotné nouzi v porovnání s původní verzí zákona. A to vše v souvislosti s dopadem na příjemce dávky pomoci v hmotné nouzi na Dačickou a Slavonickou. Jako metodu jsem zvolila kazuistiku. Ke každé ze změn zákona jsem uvedla příklad typický pro danou změnu, aby byl zřejmý její dopad na příjemce dávky.

4.1 Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi³²

4.1.1 Hmotná nouze - § 2 odst. 5)

Za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky

PŘED ZMĚNOU:

odst. 5b) na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby a na základní vybavení domácnosti a odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte.

PO ZMĚNĚ:

odst. 5b) na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby, nebo

odst. 5c) na úhradu odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí.

ANALÝZA ZMĚNY:

³¹ Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Praha: MPSV, 2011, posl. aktualizace 30. 12. 2011 [cit. 15. února 2014]. Dostupné na WWW: <http://portal.mpsv.cz/soc/hn/obcane/pomoc>.

³² Zákon 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění platném k 1. 1. 2012.

Tato změna na příjemce dávky neměla v podstatě žádný vliv. Došlo pouze k rozdělení jednoho druhu mimořádné okamžité pomoci, který obsahoval dvě složky, na dva různé druhy mimořádné okamžité pomoci. Tiskopisy žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc byly sjednoceny do jednoho tiskopisu, ve kterém žadatel označuje, o který konkrétní druh mimořádné okamžité pomoci žádá. O dávce se nadále rozhoduje stejným způsobem jako před změnou.

4.1.2 Osoba, která není v hmotné nouzi - § 3 odst. 1f)

Nestanoví-li tento zákon jinak, osobou v hmotné nouzi není osoba, která nastoupila výkon zabezpečovací detence nebo trestu odnětí svobody nebo byla vzata do vazby

PŘED ZMĚNOU:

a tato skutečnost trvala po celý kalendářní měsíc, a to počínaje prvním dnem kalendářního měsíce, následujícím po kalendářním měsíci, ve kterém tato skutečnost nastala, za předpokladu, že uvedená skutečnost k tomuto dni nadále trvá.

PO ZMĚNĚ:

a to počínaje prvním dnem kalendářního měsíce, následujícím po kalendářním měsíci, ve kterém tato skutečnost nastala, za předpokladu, že uvedená skutečnost k tomuto dni nadále trvá.

ANALÝZA ZMĚNY:

Před změnou zákona platilo, že pokud osoba nastoupila výkon např. trestu odnětí svobody, nárok na výplatu dávky měla ještě po celý první měsíc pobytu v zařízení a teprve od následujícího měsíce jí byla výplata dávky ukončena. Podle nového znění zákona už jí není dávka vyplácena od začátku měsíce následujícího po nástupu do zařízení.

PŘÍKLAD:

Pan Jan N. (29 let), žijící s družkou a třemi dětmi. Nastoupil výkon trestu odnětí svobody v polovině února 2012. Hned od měsíce března už v částce živobytí pro jeho družku a děti nebyla obsažena částka jeho životního minima a dávka tedy byla snížena.

Pro rodinu byl tento náhlý pokles příjmů nepříjemnou změnou, neboť při stejné situaci před dvěma roky (nejedná se o jeho první výkon trestu odnětí svobody) byla rodině při jeho nástupu k výkonu trestu vyplacena dávka se započítanou částkou životního minima pro otce ještě v následujícím měsíci.

4.1.3 Orgány pomoci v hmotné nouzi - § 6

PŘED ZMĚNOU:

Orgány pomoci v hmotné nouzi jsou pověřené obecní úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady, Ministerstvo práce a sociálních věcí a újezdní úřady.

PO ZMĚNĚ:

Orgány pomoci v hmotné nouzi jsou Úřad práce České republiky – krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu a Ministerstvo práce a sociálních věcí.

ANALÝZA ZMĚNY:

Do konce roku 2011 byly dávky pomoci v hmotné nouzi vypláceny pro oblast Slavonicka sociálním odborem Městského úřadu Slavonice a pro oblast Dačicka sociálním odborem Městského úřadu Dačice. Tato města jsou od sebe vzdálena 13 km. Od ledna 2012 byla výplata dávek přesunuta na Úřad práce Dačice, a to pro oblast Dačicka i Slavonicka. Pro příjemce dávek ze Slavonicka tím nastaly problémy s dopravou do Dačic. Síť dopravní obslužnosti není dostačující a zároveň narostly finanční náklady na dopravu.

PŘÍKLAD:

Paní Anežka N. (31 let) žije s dvěma dětmi předškolního věku v Bělčovicích, místní části obce Dešná. Má nájemní formu bydlení, nemá žádný majetek. Když se její druh odstěhoval ke své nové přítelkyni, zůstala s dětmi sama. Je příjemkyní příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení, pravidelně měsíčně dojíždí do Dačic na úřad práce dokládat výši vyplaceného výživného (je placeno nepravidelně a v různých výších) a uhrazené náklady na bydlení. Z Bělčovic je doprava do Dačic a zpět veřejnými dopravními prostředky téměř nemožná, paní Anežka N. tedy musí vždy požádat někoho

ze sousedů, aby ji dovezl svým automobilem do Dačic nebo alespoň do Slavonic nebo Dešné, odkud už je spojení dostupnější, i když s přestupy a velkou časovou náročností. Dalším problémem je financování takové cesty, protože jedna návštěva na úřadu práce ji stojí přibližně 200,- Kč, což je velký zásah do jejího rodinného rozpočtu. Když do konce roku 2011 dojížděla jen do Slavonic na sociální odbor městského úřadu, cesta nezabrala tolik času, byla podstatně levnější, přinášela méně problémů, mohla ji absolvovat i s dětmi a nemusela, tak jako teď, pro ně zajišťovat hlídání. Změna zákona pro tuto ženu přinesla komplikace a zvýšené výdaje, celkově tedy zhoršení životního standardu.

V lednu 2012 byly dávky pomoci v hmotné nouzi vyplaceny celkem 209 příjemcům. Z toho bylo 119 příjemců, tj. 57 %, z Dačicka a 90 příjemců, tj. 43 %, ze Slavonicka. Znamená to, že 90 příjemcům dávek hned v lednu nastaly komplikace, a to jak složitějším cestováním do Dačic, tak větší časovou a finanční náročností – viz tabulka č. 3.

Tabulka č. 3: Poměr množství příjemců dávek z Dačicka a ze Slavonicka v lednu 2012

Příjemci dávek	Počet celkem	Počet v %
Z Dačicka	119	57
Ze Slavonicka	90	43

Zdroj: vlastní zpracování

4.1.4 Rozhodné období - § 10

PŘED ZMĚNOU:

Rozhodný obdobím, za které se zjišťuje příjem pro účely posuzování vzniku nároku na dávku, je

- období 3 kalendářních měsíců předcházejících měsíci, v němž byla uplatněna žádost o dávku, nebo
- pokud došlo k podstatnému poklesu příjmu, období kalendářního měsíce, v němž byla podána žádost o dávku.

PO ZMĚNĚ:

Rozhodným obdobím, za které se zjišťuje příjem v případě podání žádosti o dávku, je

- u opakujících se dávek období 3 kalendářních měsíců předcházejících aktuálnímu kalendářnímu měsíci; pokud však došlo u osoby nebo alespoň u jedné ze společně posuzovaných osob k podstatnému poklesu příjmu, a podstatný pokles příjmu v aktuálním kalendářním měsíci nadále trvá, rozhodné období počíná kalendářním měsícem, ve kterém k podstatnému poklesu příjmu došlo, nejdříve však kalendářním měsícem, který o 2 kalendářní měsíce předchází aktuálnímu kalendářnímu měsíci a končí aktuálním kalendářním měsícem,
- u jednorázové dávky období kalendářního měsíce předcházejícího aktuálnímu kalendářnímu měsíci.

ANALÝZA ZMĚNY:

Pokud u žadatele o dávku (nebo u osob společně posuzovaných) došlo k podstatnému poklesu příjmu, před změnou zákona musel podat žádost o dávku v měsíci, ve kterém podstatný pokles příjmu nastal. V případě pozdějšího podání žádosti mu byl jako příjem počítán průměr příjmů za poslední tři měsíce a dávka mu byla přiznána v nižší částce, případně nebyla přiznána vůbec. Po změně zákona se z podstatného poklesu příjmu vychází po dobu až tří měsíců, takže pokud žadatel z jakéhokoliv důvodu neuplatní nárok v prvním měsíci poklesu příjmů, má možnost tak učinit ještě v následujících dvou měsících a nárok na dávku bude stejný. Dávka mu však bude vyplácena až od měsíce podání žádosti. Došlo tedy k prodloužení lhůty pro podání žádosti za stejné příjmové situace.

PŘÍKLAD:

Paní Jarmila R. (48 let), rozvedená, žijící s dvěma dcerami studujícími střední školu, vedená v evidenci uchazečů o zaměstnání úřadu práce. V době, kdy byla zaměstnaná, příjmy rodiny byly dostatečně vysoké. Po skončení pracovního poměru, který měla na dobu určitou do konce srpna, se nechala zaevidovat na úřadě práce. Přišla se informovat na možnost poskytování příspěvku na živobytí. Jelikož v září měla vyplacenou mzdu ze zaměstnání za měsíc srpen, bylo jí doporučeno podat žádost o dávku v říjnu, kdy u ní došlo k podstatnému poklesu příjmu. Avšak jmenovaná přišla

o dávku požádat až v listopadu s odůvodněním, že to v říjnu nestihla, protože se starala o nemocnou matku. Při hodnocení nároku na dávku u ní byl uplatněn podstatný pokles příjmů a dávka jí byla přiznána od listopadu. Pokud by její případ byl hodnocen za původního znění zákona, dávka by jí v listopadu přiznána nebyla, protože by se vycházelo z průměrného příjmu za tři předcházející měsíce a ten převyšoval částku živobytí pro rodinu. Nárok by musela uplatnit až v následujícím období. Díky změně zákona tedy byla jmenovaná se svou rodinou dávkou zabezpečena už v měsíci listopadu.

4.1.5 Zvýšení příjmu vlastní prací - § 12 odst. 2a)

PŘED ZMĚNOU:

Za projevenou snahu o zvýšení příjmu vlastní prací se považuje prokázaná vlastní snaha o zvýšení příjmu z výdělečné činnosti, zejména využitím služeb agentur práce, inzerce, nabídek výdělečné činnosti prostřednictvím internetu a korespondence se zaměstnavateli.

PO ZMĚNĚ:

Celý §12 zrušen.

ANALÝZA ZMĚNY:

Do konce r. 2011 měl příjemce dávky povinnost pravidelně měsíčně dokládat svoji snahu o zvýšení příjmu vlastní prací, tj. snahu zajistit si zaměstnání. Dokládal to svou korespondencí se zaměstnavateli nebo vyjádřením od jednotlivých zaměstnavatelů - že se u nich ucházel o práci a proč nebyl přijat (v opačném případě, tj. přijetí do zaměstnání, dokládal pracovní smlouvu nebo dohodu o pracovní činnosti). Pro příjemce dávky to znamenalo navštívit během měsíce několik zaměstnavatelů s dotazem na možnost zaměstnání nebo poslat několik písemných žádostí o zaměstnání. Po změně zákona tato povinnost skončila bez jakýchkoliv následků pro klienta. Došlo tedy k podstatnému zjednodušení pro něj, dávka mu byla vyplácena bez jakéhokoliv jeho přičinění.

PŘÍKLAD:

Paní Alena R. (56 let) žije v nájemném bytě v obci asi 15 km vzdálené od Dačic, sídla úřadu práce. Podle původního znění zákona byla nucena během každého měsíce navštívit několik zaměstnavatelů, u kterých se informovala na možnost zaměstnání. Jelikož v obci, kde bydlí, je pro člověka bez kvalifikace získání pracovního poměru téměř nemožné, musela dojíždět se svými dotazy na práci do vzdálenějších větších obcí a měst. Když se podle nového znění zákona přestala hodnotit snaha o zvýšení příjmů, situace jmenované se výrazně zjednodušila. Nikam dojíždět nemusela, zůstávala v pohodlí svého domova, navíc ušetřila finanční prostředky za dopravu.

4.1.6 Zvýšení příjmu vlastní prací - § 12 odst. 2c)

PŘED ZMĚNOU:

Za projevenou snahu o zvýšení příjmu vlastní prací se považuje výkon dobrovolnické služby nebo veřejné služby, je-li tato služba vykonávána alespoň v rozsahu 20 hodin měsíčně.

PO ZMĚNĚ:

Celý §12 zrušen.

ANALÝZA ZMĚNY:

Pokud osoba v hmotné nouzi vykonávala veřejnou službu v rozsahu alespoň 20 hodin měsíčně, nedocházelo u ní k poklesu částky živobytí na existenční minimum. Vykonala-li 30 a více hodin ve veřejné službě měsíčně, částka na živobytí se jí navýšila (o polovinu rozdílu mezi jejím životním minimem a existenčním minimem).³³

PŘÍKLAD:

Pan Zdeněk Ř. (53 let), ženatý, dvě děti studující střední školu. Je dlouhodobým příjemcem dávek pomoci v hmotné nouzi, předtím dávek sociální péče. On i jeho manželka jsou nezaměstnaní, vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání úřadu práce. Když byl v roce 2009 zaveden institut veřejné služby, jmenovaný i jeho manželka odmítli veřejnou službu vykonávat, i když to pro ně znamenalo pokles výše dávek

³³ BECK, P.; NIEDERLE, P.; HACAPERKOVÁ, D. a kol. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením*, s. 149.

pomoci v hmotné nouzi. Vyplácená částka se jim oběma snížila na existenční minimum, tj. 2.020,- Kč pro každého z nich, a jejich příjmy se tak snížily o 1.440,- Kč měsíčně.

Když od 1. 1. 2012 přestal být hodnocen výkon veřejné služby jako projevená snaha o zvýšení příjmu vlastní prací při určování částky živobytí, částka živobytí obou manželů se zvýšila z existenčního minima na životní minimum. Situace rodiny se tedy podstatně zlepšila, a to bez jakéhokoliv jejich vlastního přičinění.

4.1.7 Veřejná služba - § 18a

Institut veřejné služby byl do systému pomoci v hmotné nouzi včleněn od 1. 1. 2009 jako jedna z možností směřujících k zachování pracovních schopností a dovedností osob, které dlouhodobě setrvávají v hmotné nouzi. Cílem bylo podpořit vlastní aktivitu osob v hmotné nouzi při řešení své momentální životní situace.

Většina obcí začala veřejnou službu zřizovat od poloviny roku 2009, protože od července 2009 bylo možno uplatnit v systému pomoci v hmotné nouzi jak motivační, tak i sankční opatření ke zvýšení aktivity u osob, které pobíraly déle než šest měsíců příspěvek na živobytí a měly povinnost si pro nárok na tuto dávku zvyšovat příjem vlastní prací, avšak žádnou aktivitu nevyvíjely. Mezi hodnocené aktivity patřil i výkon veřejné služby.³⁴

Od 1. 1. 2012 bylo přistoupeno k novelizaci platné právní úpravy. S odkazem na dosavadní dobré zkušenosti s vlivem organizování veřejné služby na aktivizaci osob v hmotné nouzi a její příznivý dopad projevující se ve zvýšení šancí k uplatnění na trhu práce byl rozšířen okruh osob, kterým je možné nabídnout výkon veřejné služby, a to o osoby vedené v evidenci uchazečů o zaměstnání Úřadu práce ČR.

Vzhledem k tomu, že byl rozšířen okruh osob, kterým je možné nabídnout výkon veřejné služby, bylo s cílem zajistit rovnost mezi osobami v hmotné nouzi a těmi, které se v hmotné nouzi nenacházejí, vypuštěno hodnocení zvýšení příjmu vlastní prací při určování částky živobytí a posuzování nároku na příspěvek na živobytí.³⁵

Od 1. 1. 2012 tedy výkon veřejné služby nemá žádný přímý vliv na dávky pomoci v hmotné nouzi. Nepřímý vliv může mít výkon veřejné služby na základě § 30 odst. 2 písm. b) zákona o zaměstnanosti, kde je zakotveno, že uchazeč o zaměstnání může být

³⁴ BECK, P.; NIEDERLE, P.; HACAPERKOVÁ, D. a kol. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením*, s. 149.

³⁵ Tamtéž, s. 149.

vyřazen z evidence Úřadu práce ČR, jestliže bez vážného důvodu odmítne nabídku vykonávat veřejnou službu. Pokud by na základě výše uvedeného ustanovení byla osoba vyřazena z evidence uchazečů o zaměstnání a zároveň by pobírala dávky pomoci v hmotné nouzi, mohla by tím přestat plnit jednu z podmínek pro poskytování dávek pomoci v hmotné nouzi.³⁶

Veřejná služba byla jedním z podstatných nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, šlo o aktivizační a motivační opatření, které směřovalo k obnovování či získání pracovních návyků u osob, které tyto návyky ztratily nebo u nichž hrozila jejich ztráta, která by mohla vést až k sociálnímu vyloučení.³⁷

Povinnost výkonu veřejné služby pro uchazeče o zaměstnání však trvala jenom několik měsíců, zrušil ji verdikt Ústavního soudu z listopadu 2012. Přitom statistiky jednoznačně ukazují, že tento institut byl významným nástrojem, který udržoval pracovní návyky dlouhodobě nezaměstnaných.

Hned v roce 2013 v bezprostřední reakci na nález Ústavního soudu přijaly Ministerstvo práce a sociálních věcí a Úřad práce ČR následující opatření: Veřejná služba je dobrovolná, úřad práce ji aktivně nenabízí uchazečům o zaměstnání. Odmítnutí výkonu veřejné služby nebo neplnění součinnosti ÚP v souvislosti s výkonem veřejné služby již není sankcionováno.³⁸

Stále se však jeví jako potřebné, že stát musí pomoci zajistit, aby lidé, kteří mohou pracovat, měli takovou možnost - zejména prostřednictvím motivační veřejné služby.

Do konce března letošního roku má Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR předložit vládě návrh na obnovení odměňování lidí, kteří vykonávají veřejnou službu.³⁹

PŘÍKLAD:

Paní Zuzana R. (32 let), rozvedená, matka dvou dětí 8 a 10 let. Byla dlouhodobě nezaměstnaná, vedená v evidenci uchazečů o zaměstnání úřadu práce a zároveň příjemcem dávek pomoci v hmotné nouzi. Výkon veřejné služby odmítala, spokojila se s částkou živobytí pro sebe ve výši existenčního minima. Po změně od ledna 2012

³⁶ BECK, P.; NIEDERLE, P.; HACAPERKOVÁ, D. a kol. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením*, s. 152.

³⁷ Veřejná služba za první čtvrtletí 2012: více než 2 200 subjektů a 16 400 klientů. *Práce a sociální politika*, 2012, roč. 9, č. 5, s. 3.

³⁸ Veřejná služba je nyní dobrovolná. *Práce a sociální politika*, 2013, roč. 10, č. 1, s. 1-2.

³⁹ Opatření pro předcházení sociálním nepokojům. *Práce a sociální politika*, 2014, roč. 11, č. 1, s. 2.

nevykonávání veřejné služby přestalo mít vliv na dávky pomoci v hmotné nouzi a dávka se jí navýšila. Ovšem pouze do doby, než jí po třech měsících byl úřadem práce nabídnut výkon veřejné služby. Jmenovaná jej odmítla a v důsledku toho byla vyřazena z evidence uchazečů o zaměstnání. Byla si vědoma skutečnosti, že tím přestává být posuzovaná jako osoba v hmotné nouzi. Překvapivě si během velmi krátké doby sehnala zaměstnání.

4.1.8 Částka živobytí osoby a částka živobytí společně posuzovaných osob - § 24 odst. 1f)

PŘED ZMĚNOU:

Částka živobytí osoby činí u osoby, která vykonávala dobrovolnickou službu nebo veřejnou službu v rozsahu alespoň 30 hodin v kalendářním měsíci, částku existenčního minima zvýšenou o polovinu rozdílu mezi životním minimem osoby a existenčním minimem.

PO ZMĚNĚ:

Zrušeno.

ANALÝZA ZMĚNY:

Na základě dosavadních zkušeností byl přehodnocen význam veřejné služby a od ledna 2012 bylo přistoupeno k novelizaci platné právní úpravy. Byl rozšířen okruh osob, kterým byl nabízen výkon veřejné služby. Tato činnost se přestala týkat pouze osob v hmotné nouzi a s jejím výkonem už nesouviselo navýšení životního minima. Skončila s tím jedna z možností navýšení příjmů pro osoby v hmotné nouzi.

PŘÍKLAD:

Paní Dana B. (49 let) byla rozvedená a žila v nájemném bytě se svou 12letou dcerou. Byla dlouhodobě nezaměstnaná, vedená v evidenci uchazečů o zaměstnání úřadu práce. Příjmy rodiny byly výživné na dceru a přídavek na dítě. Jmenovaná byla příjemcem příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení. Když byla zavedena veřejná služba, jmenovaná se nejdříve odmítla do této činnosti zapojit. Když však pochopila, že s dávkou, ve které je částka živobytí pro ni snížena na existenční minimum, nedokáže

uhradit všechny potřeby své rodiny, k výkonu veřejné služby nastoupila. Následné zvýšení dávky jí motivovalo k tomu, že záhy začala vykonávat veřejnou službu po dobu minimálně 30 hodin měsíčně a dávka jí byla ještě navýšena o polovinu rozdílu mezi životním a existenčním minimem. S tímto stavem, když se jí stále nedařilo sehnat zaměstnání, byla spokojená a důsledně dodržovala odpracování alespoň 30 hodin měsíčně. Zlom pro ni nastal od ledna 2012, kdy byl systém veřejné služby nastaven jinak a jmenovaná už si takto nemohla příjem zvyšovat. Navýšení dávky, na které si zvykla, jí v rodinném rozpočtu chybělo.

4.1.9 Podmínky nároku na doplatek na bydlení - § 33

PŘED ZMĚNOU:

Odst. 3) Podmínkou nároku na doplatek na bydlení je získání nároku na příspěvek na živobytí a nárok na příspěvek na bydlení podle zvláštního právního předpisu.

Odst. 8) Doplatek na bydlení lze poskytnout pouze tehdy, jestliže osoba užívá byt, jehož je vlastníkem nebo nájemcem, v obci, v níž je hlášena k pobytu podle zvláštních právních předpisů.

PO ZMĚNĚ:

Odst. 3) Podmínkou nároku na doplatek na bydlení je získání nároku na příspěvek na živobytí.

Odst. 8) Doplatek na bydlení lze poskytnout pouze tehdy, jestliže osoba užívá byt, jehož je vlastníkem nebo nájemcem, v obci, v níž je hlášena k pobytu podle zvláštních právních předpisů. V případech hodných zvláštního zřetele může orgán pomoci v hmotné nouzi určit, že doplatek na bydlení se poskytne i v případě, že podmínka hlášení k pobytu podle věty první není splněna.

ANALÝZA ZMĚNY:

Po změně podmínek pro nárok na doplatek na bydlení se ve velké míře začalo rozmáhat hrazení nákladů na bydlení osobám, které jsou ubytované na ubytovnách. Nesplňují podmínky nároku na příspěvek na bydlení, ale novela zákona umožňuje výplatu doplatku na bydlení. Nutno přiznat, že se rozšířil trend ubytování osob bez

přístřeší v ubytovnách. Taktéž se rozšířilo vyplácení doplatku na bydlení klientům s nájemní formou bydlení, majícím nájemní smlouvu uzavřenou se soukromou osobou.

PŘÍKLAD:

Pan Ivan L. (48 let) byl dlouhodobě nezaměstnaný, vedený v evidenci uchazečů o zaměstnání úřadu práce. K trvalému pobytu byl přihlášený na ohlašovně. Byl příjemcem příspěvku na živobytí, neměl žádné stálé bydliště, pobýval u různých známých, několikrát byl pro své chování řešen v přestupkové komisi. Když podmínkou pro nárok na doplatek na bydlení přestalo být přiznání příspěvku na bydlení, ubytoval se na ubytovně. Každý měsíc mu doplatkem na bydlení bylo hrazeno ubytování. Už nemusel řešit neustálé problémy s noclehem, začal žít klidnějším a spořádanějším životem a nakonec si našel i zaměstnání.

4.1.10 Výplata dávek - § 43 odst. 2)

PŘED ZMĚNOU:

Doplatek na bydlení se vyplácí po uplynutí kalendářního měsíce, za který náleží, nejpozději do konce následujícího měsíce.

PO ZMĚNĚ:

Doplatek na bydlení se vyplácí v kalendářním měsíci, za který náleží, v měsíčních lhůtách určených plátcem doplatku.

ANALÝZA ZMĚNY:

Změna se projevila hned v měsíci lednu 2012, kdy byl vyplacen nejdříve doplatek na bydlení za měsíc prosinec 2011 a poté, ještě do konce měsíce ledna, doplatek na bydlení na leden 2012. Nyní dávka reaguje pružněji na výši vynaložených nákladů na bydlení, klient má v daném měsíci k dispozici prostředky na úhradu nákladů v potřebné výši podle aktuální situace. Zároveň při podání nové žádosti o doplatek na bydlení je mu dávka vyplacena hned v prvním měsíci a ne až po jeho uplynutí.

PŘÍKLAD:

Pani Petra Ř. (42 let) bydlí v nájemném bytě se svou 10letou dcerou. Manžel podal návrh na rozvod manželství a odstěhoval se. Jmenovaná je nezaměstnaná, vedená v evidenci uchazečů o zaměstnání úřadu práce a už nemá vyplácenou podporu v nezaměstnanosti. Dokud žili manželé společně, byla rodina zajištěna manželovými příjmy. Nyní manžel pouze platí domluvené výživné na dceru. Matka s dcerou se náhle ocitly bez prostředků. Jmenovaná podala žádost o příspěvek na živobytí a o doplatek na bydlení a během měsíce jí byly obě dávky vyplaceny. Mohla tedy hned zaplatit poplatky na bydlení. Podle původního znění zákona by jí dávka na bydlení byla vyplacena až o měsíc později, nemohla by tedy bydlení hned uhradit.

4.1.11 Výplata dávek - § 43 odst. 4)

PŘED ZMĚNOU:

Dávka se vyplácí v české měně v hotovosti u plátce, poštovní poukázkou, převodem na účet určený žadatelem, prostřednictvím poukázky opravňující k nákupu zboží ve stanovené hodnotě, nebo přímou úhradou částek, k jejichž úhradě je příjemce nebo osoba společně posuzovaná v hmotné nouzi zavázána.

PO ZMĚNĚ:

Dávka se vyplácí v české měně prostřednictvím karty sociálních systémů, a to převodem na platební účet určený žadatelem, v hotovosti, využitím platební funkce karty, prostřednictvím poukázky opravňující k nákupu zboží ve stanovené hodnotě nebo poukázky na přímý odběr zboží ve stanovené hodnotě nebo přímou úhradou částek, k jejichž úhradě je příjemce nebo osoba společně posuzovaná v hmotné nouzi zavázána.

ANALÝZA ZMĚNY:

Zásadní změnou ve způsobu výplaty dávky byla výplata prostřednictvím karty sociálních systémů. Tento způsob se postupně začal uvádět do praxe v průběhu roku 2012. Ověřovací provoz vydávání a distribuce karet sociálních systémů (sKaret) proběhl ve 3. čtvrtletí roku 2012 a ve 4. čtvrtletí začal tzv. ostrý provoz. Ten se však nejdříve týkal pouze dávek státní sociální podpory - rodičovského příspěvku, přídatku na dítě a příspěvku na bydlení. Dávky pomoci v hmotné nouzi a podpory v nezaměstnanosti se prostřednictvím sKaret začaly vyplácet až v průběhu roku 2013.

Příjemce dávek pomoci v hmotné nouzi na Dačicku a Slavonicku tento způsob výplaty žádným způsobem nezasáhl, neboť než vůbec k tomuto způsobu výplaty úřad práce přistoupil, vešel od 1. listopadu 2013 v účinnost zákon, kterým byla sKarta zrušena. Veškeré procesy, které ukončí existenci sKarty, jsou naplánovány do konce dubna roku 2014.⁴⁰ Jak již bylo řečeno, toto se netýká příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi, ale pouze dávek státní sociální podpory a zároveň několika dávek osobám se zdravotním postižením, v jejichž případě způsob výplaty prostřednictvím sKaret byl teprve zahájen.

Od 1. ledna 2012 nastala změna i ve výplatě dávek hotovostní formou. Podle původního systému byly dávky vypláceny příslušnými městskými úřady. Ty mají své finanční odbory s hotovostními pokladnami. Pokud tedy nastala situace, kdy bylo nutné řešit akutní potřebou finančních prostředků klienta okamžitou výplatou dávky v hotovosti, bylo toto prostřednictvím pokladny zajištěno. Hotovostní forma výplaty byla hojně využívána i při výplatě dávek osobám bez přístřeší, tj. lidem, kteří nemají ani svůj účet ani stálý pobyt, kam by jim mohla být zasílána poštovní poukázka.

Úřady práce však na výplatu dávek v hotovosti nebyly zařízeny. K dispozici byly od 1. ledna 2012 pouze příruční pokladny s částkou nanejvýš 5.000,- Kč. Výjimečně tedy bylo možné tímto způsobem řešit nejnnutnější případy akutní potřeby finančních prostředků. Zároveň nová metodika doporučovala co nejvíce tento způsob výplaty omezit.

PŘÍKLAD:

Pan Jiří M. (32 let) byl nezaměstnaný, vedený v evidenci uchazečů o zaměstnání úřadu práce. Byl osobou bez přístřeší. K trvalému pobytu byl přihlášen v sídle ohlašovny, stálé bydliště neměl. Přebýval různě u známých, pokud počasí dovolilo, spal ve stanu za městem. Jelikož neměl zavedený účet a neměl ani doručovací adresu, byla mu dávka každý měsíc vyplácena v hotovosti v pokladně městského úřadu. Po změně, kdy dávky začal vyplácet úřad práce a výplaty v hotovosti byly zredukovány, musel jmenovaný hledat jiný způsob vyplácení. Nakonec se domluvil se svou sestrou, se kterou se v posledních letech téměř nestýkal, že si nechá peníze zasílat na její účet a ona mu je bude v hotovosti předávat. Jmenovaný tedy musel spoléhat na ochotu a serióznost

⁴⁰ Hladké ukončení sKarty je prioritou. *Práce a sociální politika*, 2013, roč. 10, č. 10, s. 3.

sestry, navíc byl nucen za ní každý měsíc do jejího dvacet kilometrů vzdáleného bydliště dojíždět. Zároveň si musel zvyknout, že peníze nemá k dispozici hned při doložení podkladů na úřad práce, ale až v pozdějším termínu. Jeho situace se tedy ztížila.

4.2 Statistika

V následující tabulce je uveden objem (v Kč) vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi na Dačicku a Slavonicku za poslední tři měsíce platnosti původního znění zákona a za první čtyři měsíce platnosti nového zákona.

Tabulka č. 4: Vyplacené dávky pomoci v hmotné nouzi (v Kč) na Dačicku a Slavonicku

	PnŽ	DByd	MOP	Celkem
Říjen 2011	558 060	22 548	79 103	659 711
Listopad 2011	575 519	53 259	67 272	696 050
Prosinec 2011	634 200	43 970	117 807	795 977
Leden 2012	766 861	74 514	59 813	901 188
Únor 2012	860 259	106 621	31 817	998 697
Březen 2012	874 310	132 308	24 310	1 030 928
Duben 2012	868 025	153 603	23 464	1 045 092

Zdroj: Vlastní zpracování

Pro **příspěvek na živobytí (PnŽ)** je charakteristický mírně se zvyšující trend. Je to způsobeno jednak zvýšením částek životního minima od 1. ledna. 2012 (byly zvýšeny poprvé od roku 2007) a jednak přibývajícím počtem příjemců dávek z důvodu konce sezónních prací a s tím související zvyšující se nezaměstnaností.

U **doplátku na bydlení (DByd)** došlo postupně k značnému navýšení objemu vyplacených dávek, na konci sledovaného období činí téměř 6tinásobek původní částky. Na tento druh dávky má změna zákona zjevně největší vliv – nárok na doplatek na bydlení už není podmíněn nárokem na příspěvek na bydlení ze státní sociální podpory, zvyšuje se tedy množství žadatelů, kteří na tento druh dávky mají nárok. Podle platné metodiky lze touto dávkou hradit náklady na bydlení v ubytovnách, osob s touto formou

bydlení tedy přibývá. Je to jedna z možností, jak mohou řešit své bydlení osoby, které zůstaly bez přístřeší.

Je třeba zdůraznit i další důsledek této změny, a to je rozvoj podnikání v oblasti poskytování ubytování v ubytovnách. Charakteristickým rysem je v tomto případě jistota pravidelných úhrad nákladů na bydlení. V dostupné vzdálenosti pro osoby z Dačicka a Slavonicka se neustále rozšiřují možnosti tohoto druhu bydlení, v posledním roce byly zřízeny dvě nové ubytovny a další se postupně rozšiřují.

Výše finančních prostředků vyplácených na **mimořádné okamžité pomoci** (MOP) se snižuje, pouze v prosinci 2011 byla částka mimořádně vyšší z důvodu úhrad otopu, převážně uhlí, pro občany Slavonicka. Po změně už se mimořádná dávka na zakoupení uhlí neposkytuje, náklady na topení jsou zakomponovány v doplatku na bydlení a částečně v příspěvku na živobytí. Úhrady nákladů na bydlení už se neprovádí formou mimořádné okamžité pomoci, ale prostřednictvím doplatku na bydlení. Zároveň se na základě současné metodiky omezuje placení nákladů souvisejících se vzděláním dětí, hlavně úhrady školních pomůcek a bydlení v domovech mládeže, kterých dosud příjemci dávek hojně využívali.

Z výše uvedeného je zřejmé, že roste celková výše finančních prostředků vyplácených na dávky pomoci v hmotné nouzi, a to s téměř totožným vzestupným trendem jako u dávky příspěvek na živobytí. Zásadní změnou je to, že se zvýšil objem prostředků vyplácených doplatků na bydlení a zároveň se snížila částka vyplácená na mimořádné okamžité pomoci.

Závěr

Při svém hodnocení vlivu změny zákona na příjemce dávky jsem zjistila, že v některých aspektech byla změna pro klienty přínosem a zjednodušením, v jiných naopak došlo ke zpřísnění a omezení. Zjednodušením bylo to, že dávka je příjemci i nadále vyplácena ve stejné výši, i když už nemusí dokládat svoji snahu sehnat zaměstnání a tím si zvýšit příjem. Aby mu zůstala výše dávky ve výši životního minima, není už povinen vykonávat veřejnou službu. Při posuzování vzniku nároku na dávku v případě, že u něj došlo k podstatnému poklesu příjmu, má možnost tento faktor uplatnit během až 3 měsíců, nikoliv pouze v jediném měsíci, tak jako dříve. Doplatek na bydlení reaguje pružněji na vynaložené náklady na bydlení, je vyplácen v měsíci, na který náleží. U doplatku na bydlení zároveň došlo k nejvýraznější změně, a to té, že podmínkou nároku na doplatek na bydlení už není přiznání příspěvku na bydlení ze státní sociální podpory. Snadnější dostupnost této dávky s sebou přinesla hlavně větší využití ubytování v ubytovnách, podnájmech apod. Tento způsob bydlení začaly využívat hlavně osoby, které do té doby byly posuzovány jako osoby bez přístřeší. Finanční objem dávek na bydlení se od prosince 2011 do března 2012 ztrojnásobil, po 4 měsících, tj. v dubnu 2012, byl dokonce 3,5 krát vyšší. Dopad je i ekonomický - došlo k rozvoji podnikání v oblasti ubytování na ubytovnách.

Jako negativní dopad na příjemce dávky se jeví například to, že jakmile nastoupí výkon trestu odnětí svobody, hned od začátku následujícího měsíce přestává být posuzovaný jako osoba v hmotné nouzi. Dále ztrácí možnost zvýšení dávky tím, že odpracuje alespoň 30 hodin veřejné služby za měsíc - výkon veřejné služby už nemá přímý vliv na výši dávky. Výkon veřejné služby měl však vliv nepřímý, úřad práce ji nabízel za určitých podmínek všem uchazečům o zaměstnání. Pokud osoba její výkon odmítla, byla sankčně vyřazena z evidence uchazečů o zaměstnání úřadu práce a nesplňovala tedy podmínky nároku na dávky pomoci v hmotné nouzi. Je však nutné uvést, že povinnost výkonu veřejné služby byla už v listopadu 2012 zrušena. Zásadní změnou je změna orgánů pomoci v hmotné nouzi. Zatímco do prosince 2011 to byly příslušné obecní úřady, od ledna 2012 to jsou úřady práce. Má to negativní dopad na obyvatele Slavonicka, kteří do té doby záležitosti ve věcech dávek vyřizovali na Městském úřadu Slavonice a po změně musí dojíždět na Úřad práce Dačice. To přineslo

příjemcům dávek ze Slavonicka komplikace s dopravou do Dačic, je složitější a časově náročnější a zároveň se zvýšily finanční náklady na ni. Podle nové metodiky úřadu práce se zpřísnilo přiznávání mimořádných okamžitých pomoci na ubytování dětí v domovech mládeže a na úhradu školních pomůcek, což bylo před změnou hojně využíváno. Další změnou, která příjemce dávek negativně zasáhla, byl způsob výplaty dávek. Výrazně se omezila možnost výplat v hotovosti, což přineslo komplikace především osobám bez přístřeší, které nemají svůj účet ani doručovací adresu. Zároveň byla výrazně omezena možnost pružně reagovat na akutní nedostatek finančních prostředků i u ostatních příjemců dávek, výplata poštovní poukázkou nebo převodem na účet je realizována v delším časovém úseku. Výplata dávek prostřednictvím sKaret na občany Dačicka a Slavonicka žádný vliv neměla, protože tento způsob výplaty do doby jejich zrušení ani zaveden nebyl.

Svoji bakalářskou práci jsem zaměřila na zjišťování, jaký vliv měla změna zákona o pomoci v hmotné nouzi na příjemce dávky. Dospěla jsem k závěru, že došlo k určitému usnadnění a zjednodušení plnění nároků na dávky a především bylo širokému spektru příjemců dávek umožněno získat nárok na doplatek na bydlení. Naopak došlo k výraznému ztížení situace pro občany Slavonicka tím, že své záležitosti musí jezdit vyřizovat do Dačic. Příjemcům dávek přineslo komplikace i omezení výplat v hotovosti, nemožnost zvýšit si příjem výkonem veřejné služby a omezené přiznávání mimořádné okamžité pomoci.

Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura:

ARNOLDOVÁ, A. *Vybrané kapitoly ze sociálního zabezpečení: II. část – Sociální pomoc a sociální služby*. 3., rozšířené vydání. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1852-4.

BECK, P.; NIEDERLE, P.; HACAPERKOVÁ, D. a kol. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením*. b.m: ANAG, 2012. ISBN 978-80-7263-744-7.

BŘESKÁ, N.; VRÁNOVÁ, L. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky sociální péče pro zdravotně postižené osoby k 1. 3. 2007*. Olomouc: ANAG, 2007. ISBN 978-80-7263-378-4.

KOTÝNKOVÁ, M. *Sociální ochrana chudých v České republice*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2007. ISBN 978-80-245-1302-7.

KREBS, V. a kol. *Sociální politika*. 4. vyd. Praha: ASPI, 2007. ISBN 978-80-7357-276-1.

POTŮČEK, M. *Sociální politika*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. ISBN 80-85850-01-X.

TOMEŠ, I. a kol. *Právo sociálního zabezpečení. Teorie a mezinárodní srovnání*. Praha: VŠEHRD, 1993. ISBN 80-85305-25-9.

Právní předpisy:

Listina základních práv a svobod, hlava čtvrtá – hospodářská, sociální a kulturní práva, článek 30, ve znění platném k 1. 1. 1999.

Nařízení vlády č. 409/2011 Sb., o zvýšení částek životního minima a existenčního minima, ve znění platném k 1. 1. 2012.

Vyhláška č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve znění platném k 1. 1. 2012.

Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu.

Zákon 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění platném k 1. 1. 2012.

Seriálové publikace:

Hladké ukončení sKarty je prioritou. *Práce a sociální politika*, 2013, roč. 10, č. 10, s. 3.

Opatření pro předcházení sociálním nepokojům. *Práce a sociální politika*, 2014, roč. 11, č. 1, s. 2.

Veřejná služba je nyní dobrovolná. *Práce a sociální politika*, 2013, roč. 10, č. 1, s. 1-2.

Veřejná služba za první čtvrtletí 2012: více než 2 200 subjektů a 16 400 klientů. *Práce a sociální politika*, 2012, roč. 9, č. 5, s. 3.

Internetové odkazy:

Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Praha: MPSV, 2011, posl. aktualizace 30. 12. 2011 [cit. 15. února 2014]. Dostupné na WWW:
<<http://portal.mpsv.cz/soc/hn/obcane/bydleni>>

Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Praha: MPSV, 2011, posl. aktualizace 30. 12. 2011 [cit. 15. února 2014]. Dostupné na WWW:
<<http://portal.mpsv.cz/soc/hn/obcane/pomoc>>

Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Praha: MPSV, 2011, posl. aktualizace 30. 12. 2011 [cit. 15. února 2014]. Dostupné na WWW:
<<http://portal.mpsv.cz/soc/hn/obcane/obecne>>

Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Praha: MPSV, 2011, posl. aktualizace 30. 12. 2011 [cit. 15. února 2014]. Dostupné na WWW:
<<http://portal.mpsv.cz/soc/hn/obcane/zivobyti>>

Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Praha: MPSV, 2011, posl. aktualizace 30. 12. 2011 [cit. 15. února 2014]. Dostupné na WWW:
<http://portal.mpsv.cz/soc/hn/obcane/zivotni_min>

Abstrakt

NOVÁKOVÁ, A. *Vliv změny zákona o pomoci v hmotné nouzi na příjemce dávky pomoci v hmotné nouzi na Dačicku a Slavonicku*. České Budějovice 2014. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra etiky, psychologie a charitativní práce. Vedoucí práce J. Šetek.

Klíčová slova:

příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc, hmotná nouze, životní minimum, existenční minimum, zákon o pomoci v hmotné nouzi, příjemce dávky pomoci v hmotné nouzi, sociální potřeba

Práce je zaměřena na změnu zákona o pomoci v hmotné nouzi od ledna 2012. Zkoumá vliv změny zákona na příjemce dávky pomoci v hmotné nouzi. V teoretické části se zabývá sociálními dávkami nejdříve podle zákona o sociální potřebnosti a potom podle zákona o pomoci v hmotné nouzi. Seznamuje se základními pojmy jako je hmotná nouze, osoby v hmotné nouzi, společně posuzované osoby, příjmy, životní a existenční minimum. Podrobně popisuje jednotlivé dávky - příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádnou okamžitou pomoc. V praktické části jsou uvedeny nejdůležitější změny zákona, jsou stručně popsány, je proveden jejich rozbor a na konkrétním případě je vysvětleno, co změna znamenala pro klienta.

Abstract

Effect of Act on assistance in material poverty and the beneficiary of assistance in material need to Dačice and Slavonice

Key words:

benefit for living, housing benefit, extraordinary immediate help, material poverty, subsistence level, existential minimum, law of help in a material poverty, beneficiary of the help in a material poverty, social need

The thesis is focused on the modification of the law of help in a material poverty, issued in January 2012. The research of the thesis is concerned with the effect of the modification on beneficiaries of the help in a material poverty. The theoretical part is focused on social benefits firstly according to law of social need and afterwards according to law of help in a material poverty. There are introduced basic concepts as material poverty, persons in a material poverty, persons considered together, incomes, subsistence level and existential minimum. Particular benefits are described in detail – benefit for living, housing benefit, extraordinary immediate help. The practical part is focused on the most important modifications of the law. They are briefly described, analysed and on the particular example is explained what the modification meant for a client.